

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

ל"א

עין משפט
גדר מצוה

(א) [לקמן קו. קטז.]
(ב) כמותו עט; (ג) זיל
דלמר ר"י אמר רב חסדא
וכן הוא כמותו פ. [ועי'
מוס' יבמות קו. ד"ה דלמ',
(ד) כמותו ז': [ע"ש]
במוס' א].

תורה אור השלם

1 והשביעת השמטתה
ונשיתקה ואכלו אביני
עפרה ויתרם תאכל חית
השדה כן תעשה לברכך
ליתר: שמות כג א'
2 וקאם שאון בעמך וכל
מבצריך יושד בשד
שלמן בית ארבל ביום
מלקחה אם על גנים
רשעה: הושע יד

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וכולס וכו'
דכשני ששמעו בו שמת
וכי וננטוים דלא שמעו
בו שמת לא:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה השתא כו'
ויטול הכל ניב ע"י מוס'
ד"ה וכו' [ועמ"ש רבינו
ב"מ סי' רפ"ה סי"ק ז':]

מוסף רש"י

אפקעתא דמלכא: המלך
ביטל מתורעה [לקמן קז.
ע"ש]. מה שהוציא: אם
גירסה (כתובות ע"ט).
אשתו קטנה: יתומה
שהשאתה אמה ואמה
יטלה למאן, כמוצא על
בכסי אחרדמי. ולא
מחלה בו שמן לו שנה
השגיח ונטול ממספט
כאריס שצויה (ס"ט ע"ג).
דלא ליפסדינהו: שלם
יבסיף יקלל הקרקעות
ואכל ולא יבית, שדאג
שאל מתאן, ויין דשיימינן
ליה ככריס מו לא מפסד
להו, מימר אמר שאל לא
מתאן ולא שאלו הי טולו
שבמי לפי מלך (ס"ח). אין
מוחיקין בבכסי קטן.
המחיקין בבכסי קטן ג'
שנים, אינה חוקה, דמי
דלא מינה משוס דקטן הוא
(ס"ט ז').

ה"ג נוטשים על כרחן דכתיב והשביעים השמטתה ונטשטה. היינו על כרחו: אפקעתא דמלכא. מלות המלך: נוטשים מדעתך דכתיב אם על זנים רוטשה. היינו מדעתו ולא שציה דכתיב רשעה דקרא וקס שאון בעמך היו יראים שלא יצאו אויבים עליהם

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ונוטשים דבע"כ דכתיב והשביעית תשמטנה ונטשטה (ב) אפקעתא דמלכא רוטשים דמדעתך דכתיב (א) אם על בנים רוטשה תנא "ובולם שמוין להם כארים אהייה אילימא אשבוין השתא ורזו ונשכר הוה מאי דאשבה מיבעיא אלא ארמושים והא מוציאין אותן מידו קתני אלא אנוטשים למאן אילימא לרבנן הא אמרו מוציאין אותו מידו אי רבן שמעון בן גמליאל הא אמר שמעתי שהנוטשים כשבוין כשבוין ולא שבוין כשבוין דאין מוציאין אותן מידו ולא שבוין דאילו התם רזו ונשכר ואילו הכא שיימינן ליה כארים ומאי שנא מהא (ג) דתנן המוציא הוצאות על נכסי אשתו הוציא הרבה ואכל קימעא קימעא ואכל הרבה מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל הא לא דמיא אלא להא (ד) דתנן המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה כמוציא על נכסי דמי אלמא כיון דלא סמכא דעתיה תקינו ליה רבנן כי היכי דלא לפסדינהו הכא נמי תקינו ליה רבנן כי היכי דלא לפסדינהו וכולן שמוין להם כארים וכולן לאיתויי מאי לאיתויי הא דאמר רב נחמן אמר שמואל שבו שגשבה מורידין קרוב לנכסיו יצא לדעת אין מורידין קרוב לנכסיו ורב נחמן דיריה אמר יבורח הרי הוא כשבו בורח מחמת מאי אילימא מחמת כרגא היינו לדעת "אלא בורח מחמת מרדן אמר רב יהודה אמר שמואל יבשו שגשבה והניח קמה לקצור ענבים לבצור תמרים לגדר זיתים למסוק בית דין יורדין לנכסיו ומעמידין אפטרופוס וקוצר ובוצר וגורד ומוסק ואח"כ מורידין קרוב לנכסיו ולוקים אפטרופא לעולם אפטרופא לדיקניי לא מוקמינן: אמר רב הונא אין מורידין קטן לנכסי שבו ואלא קרוב לנכסי קטן ולא קרוב מחמת קרוב לנכסי קטן אין מורידין קטן לנכסי שבו דלמא מפסיד להו ולא קרוב מחמת קרוב לנכסי באחי מאימא [ולא קרוב לנכסי קטן] כיון דלא מחי אתי לאחוזקי ביה (ז) אמר רבא שמע מיניה מדרב הונא אין מוחיקין בנכסי קטן ואפילו

ובולם שמוין להם כארים. אנוטשים דרש"ג קאי כדמסיק פ"י רש"י דכשבו (ב) ששמע שמתו אוכל כל הפירות ואם יצאו הבעלים קודם שיאכל הפירות יטול כשאר אריסין ויחזיר השאר שיאכל כשאר אריסין למחלה שליש ולרביע ולא יאכל כלום בחנם וקשה דאמאי משני לעיל לירד ולמכור תנן לישני לירד ולאכול תנן דהא אפילו לאכול בחנם אינו יורד ועוד מאי פריך בזה הכי אף צניחם כלל לא הא ודאי אין לו כלל אפילו למ"ד מורידין כיון שאין לו אלא כאריס נכרי ועוד מאי פריך מהמוציא הוצאות על נכסי אשתו דהתם יורד לאכול כל הפירות אבל הכא אינו יורד כי אם צמורת אריסות ותו דאמר שמואל לקמן שצו שהניח קמה לקצור מעמידין אפטרופוס וקוצר ובוצר ואח"כ מורידין קרוב לנכסיו ומעיקרא אמאי אין מורידין קרוב כיון שלא יאכל הפירות בחנם לכך נראה דודאי שכל הפירות אוכל בחנם ואם זבל וחרש וזרע ובעלים צאו קודם שקצר יטול כאריס שכר טרמו ועמלו ולרבי וכן למ"ק אית להו שאין שמוין כאריס ולכך אין מורידין דלמא מפסיד להו לפי שירא שיצאו הבעלים קודם שיקצור ויאכל ולא יטול כלום ולא יבצית הקרקע אלא כל מה שימלא יאכל בחנם כדן קרוב היורד לנכסי שבו והשתא פריך שפיר כיון שאוכל כל הפירות כשיצאו הבעלים קודם שילקט אמאי נטול כאריס טפי מהמוציא הוצאות על נכסי אשתו כו' והא דקאמר ואילו התם רזו ונשכר פ"י כששמע הבעלים מנשמשים וצאין מניחין אותו לקדם ולתלוש אע"פ שהפירות יאשו הרבה מעמלו כיון שאם לא יקדם אין טרמו אבל כהא בעלמא אשכחן אשכחן שמואל דלא מפסיד מידי דשיימי' להו כאריס: אמר שמואל שבו שגשבה מורידין. וא"ת והאמר שמואל מדרב

ה"ג נוטשים על כרחן דכתיב והשביעים השמטתה ונטשטה. היינו על כרחו: אפקעתא דמלכא. מלות המלך: נוטשים מדעתך דכתיב אם על זנים רוטשה. היינו מדעתו ולא שציה דכתיב רשעה דקרא וקס שאון בעמך היו יראים שלא יצאו אויבים עליהם

אנוטשים דבע"כ דכתיב והשביעית תשמטנה ונטשטה (ב) אפקעתא דמלכא רוטשים דמדעתך דכתיב (א) אם על בנים רוטשה תנא "ובולם שמוין להם כארים אהייה אילימא אשבוין השתא ורזו ונשכר הוה מאי דאשבה מיבעיא אלא ארמושים והא מוציאין אותן מידו קתני אלא אנוטשים למאן אילימא לרבנן הא אמרו מוציאין אותו מידו אי רבן שמעון בן גמליאל הא אמר שמעתי שהנוטשים כשבוין כשבוין ולא שבוין כשבוין דאין מוציאין אותן מידו ולא שבוין דאילו התם רזו ונשכר ואילו הכא שיימינן ליה כארים ומאי שנא מהא (ג) דתנן המוציא הוצאות על נכסי אשתו הוציא הרבה ואכל קימעא קימעא ואכל הרבה מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל הא לא דמיא אלא להא (ד) דתנן המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה כמוציא על נכסי דמי אלמא כיון דלא סמכא דעתיה תקינו ליה רבנן כי היכי דלא לפסדינהו הכא נמי תקינו ליה רבנן כי היכי דלא לפסדינהו וכולן שמוין להם כארים וכולן לאיתויי מאי לאיתויי הא דאמר רב נחמן אמר שמואל שבו שגשבה מורידין קרוב לנכסיו יצא לדעת אין מורידין קרוב לנכסיו ורב נחמן דיריה אמר יבורח הרי הוא כשבו בורח מחמת מאי אילימא מחמת כרגא היינו לדעת "אלא בורח מחמת מרדן אמר רב יהודה אמר שמואל יבשו שגשבה והניח קמה לקצור ענבים לבצור תמרים לגדר זיתים למסוק בית דין יורדין לנכסיו ומעמידין אפטרופוס וקוצר ובוצר וגורד ומוסק ואח"כ מורידין קרוב לנכסיו ולוקים אפטרופא לעולם אפטרופא לדיקניי לא מוקמינן: אמר רב הונא אין מורידין קטן לנכסי שבו ואלא קרוב לנכסי קטן ולא קרוב מחמת קרוב לנכסי קטן אין מורידין קטן לנכסי שבו דלמא מפסיד להו ולא קרוב מחמת קרוב לנכסי באחי מאימא [ולא קרוב לנכסי קטן] כיון דלא מחי אתי לאחוזקי ביה (ז) אמר רבא שמע מיניה מדרב הונא אין מוחיקין בנכסי קטן ואפילו

אפטרופוס לנכסי יתומים פרך הניזקין (גיטין דף גז. ג) מננה ז"ד לא יבצע וע"ק היכי מוכח מדרב הונא דאין מוחיקין דלמא אי טוען שני חזקה מועיל והא דמורידין נכרי משום דליכא למיחש למידי דע"כ כיון דמורידין א"כ יש לו דעת לומר הבא עדים שלקחת מאזי והכי נמי יש לו לדעת ולמחות בסוף כל שלשה וי

גד א מיי פ"ז מהלכות
מלות ה"ה סמג
עשין אז טוש"ע ח"מ סי'
רפ"ט סעיף ג' וע"ש:
גה ב מיי פ"ג מהל'
אשוח ה"ה ח סמג
עשין מת טוש"ע אה"ע סי'
פ"ח סעיף ז':
גו ג מיי שם ה"ה י
טוש"ע שם סעיף י':
זו ד ה מיי פ"ז מהלכות
מלות ה"ה סמג עשין
ז טוש"ע ח"מ סי' רפ"ה
סעיף ג':
גח ז מיי שם הלכה ו
טוש"ע שם סעיף ג':
גח ז מיי שם הלכה ה
טוש"ע שם סעיף ג':
ה ח ט מיי שם פ"ח
ה"ה א ב סמג עשין ז'
טוש"ע ח"מ סי' רפ"ה
סעיף ו':
סא כ מיי פ"ד מהל'
טוען וטוען ה"ה ז
סמג עשין לה טוש"ע ח"מ
סי' קמ"ט סעיף ט':

רבינו הונאל

תנא וכולן שמוין להן
כאריס. אוקימנא ברש"ג
דאמר שמעתי שהנטושים
כשבוין. וסבר האי תנא
כשבוין ולא שבוין
כשבוין שאם תפשו דאין
מוציאין מידם ולא שבוין
דאלו גבי שבוין אם קודם
והלש ואכל היה זה וזו
ונשכר ואלו גבי נטושים
שמוין להן כאריס. ואקשינן
מאי שנא מהא דתנן
המוציא הוצאות בבכסי
אשתו הוציא הרבה ואוכל
קימעא מה שהוציא הוציא
ומה שאכל אכל וכי
אסיק תיקנו להן רבנן
לשום תוין כאריס כי היכי
ולא ניפסדינהו לנכסי.
דייקין וכולן לאיתויי שבו
שגשבה שמורידין קרוב
לנכסיו. יצא לדעת אין
מורידין קרוב לנכסיו מאי
יצא דאמר מכרי לדעת
טעמא היה לו להוריד קרובי
לנכסיו כיון שלא הוריד
הוא גם אנו אין מורידין
אבל הבורח מחמת מרדן
לפטר הבורח מחמת
נפשות מורידין קרוב
לנכסיו דאמר מחמת
טירדה הוא דלא הורידים
וקיימא לן כשמואל דהא
רב נחמן קאי בחייה הלכך
במקרקעי מורידין קרוב
לנכסי ונטושים ודשמשעו
בהן שמתו מורידין
אפילו (ב) לנכסי נטושים.
ומטלילי אם תפשו אין
מוציאין מידם והא לא
תפשו מפקידין אותן ביד
נאמני. (י) ואם נראי
הרביים שמתו אע"פ
שאין עוזה בורה במיתתן
נותנין אותן לירושין. פ"י
אפטרופא לדיקניי כלומר
לאדם גדול בעל זקן אין
מעמידין לו אפטרופוס.
וקיימא לן כשמואל דאמר
מורידין קרוב לנכסי שבו
דהא רב הונא דתלמיד
רב הוא אמר אין מורידין
(קרוי) [קטן] לנכסי שבו
דלמא מפקיד להו רב ואל
קרוב לנכסי קטן רב גדול
ואפי' קרוב בבכסי שבו

(א) נראה דל"ל אפילו לנכסי
רטוין ועי' ב"מ פ"ג מ"ח מ"ח
ב"מ הל"ח ז"ל.
(ב) נראה דל"ל כגון שטעם
גמס שאין להם סוף ויכולה בו
ועי' בבב"מ ז' ע"ב ע"מ
ס"ט רפ"ה.